

CVIČENÍ 5. - Peníze a jejich funkce v ekonomice

Opakování: Co zobrazuje produkční funkce? Jaký je rozdíl mezi ekonomickým růstem reálným a nominálním? Zobrazte zaostávání tempa růstu AD za AS. Jak vzniká hospodářský cyklus? Co je stagnace? Jaký je rozdíl mezi depresí a recesí? Co je mezera výstupu? Co je amplituda? Jaké jsou nejdelší hospodářské cykly?

Měnové systémy v historii

- **Zlatý standard (zejména 1870 – 1914)** ☹ nutné podmínky:
 - a. každá měna má určený zlatý par
 - b. volný pohyb zlata přes hranice
 - c. volná ražba zlatých mincí
- **Modifikovaný zlatý standard (mezi WWs):**
 - a. standard zlatého slitku
 - b. standard zlaté devizy
- **Bretton - Woodský měnový systém (1945 – 1972)**
 - po WW2 – fixní kurzy – dolar vázán ke zlatu
- **demonetizace zlata** - upouští se od zlata jako měnového prostředku

Formy peněz

- mince
- bankovky
- hotovostní peníze** = mince + bankovky
- **depozitní peníze**
 - likvidita ☹ různá úroveň ☹
 - a. vklady na požádanou** - je možno v každém okamžiku vybrat
 - b. termínované vklady** - vklady s určitou výpovědní lhůtou = nižší míra likvidity = near money

Pojetí peněz

Co jsou peníze?

- užší - hotovost a vklady na požádanou
- ALE rozhodování ovlivňují i aktiva s nižším stupněm likvidity (termínované vklady ...) ☹
- **Peněžní agregáty**

ČR:

$M1 = \text{oběživo} + \text{šekovatelná korunová depozita (vklady na požádanou)}$

$M2 = M1 + \text{termínovaná depozita} + \text{devizové vklady}$

$L = M2 + \text{vládní pokladniční poukázky} + \text{poukázky ČNB}$

USA:

$M1 = \text{oběživo} + \text{šekovatelná depozita} + \text{cestovní šeky}$

$M2 = M1 + \text{malá termínová depozita do určité výše (do 100 000)} + \text{spořitelní vklady} + \dots$

$M3 = M2 + \text{tzv. velká termínovaná depozita} + \text{něco dalšího}$

Funkce peněz

- a. prostředek směny** (transakční prostředek) - se zaváděním peněz klesají transakční náklady
- b. zúčtovací jednotka** (měřítko hodnoty) - peníze se používají k oceňování zboží a služeb
- c. uchovatel hodnoty** - schopnost uchovat kupní sílu do budoucna

Poptávka po penězích

- keynesiánsství – rozlišuje peníze a nebo dluhopisy
- náklady držby - námi obětovaný úrok nebo zisk (například z držby akcií) ☹ *co vede lidi k držení peněz?*
- **různé funkce peněz** ☹ **různá motivace k držbě peněz:**
 - a. transakční motiv** - umožňuje nakupovat - závisí na velikosti důchodu
 - b. opatrnostní motiv** - snaha vyhnout se riziku = zabezpečit se do budoucna (například U, nemoc ...)
 - c. spekulativní motiv** - peníze jako forma aktiv – pokud rostou výnosy z jiných aktiv ☹ ☹ držby peněz

- \bar{O} poptávka závislá na úrokové míře + na velikosti HDP
 - \bar{n} reálného GDP nebo \bar{n} cenové hladiny \bar{O} \bar{n} poptávky po penězích
- \bar{O} poptávka po reálných peněžních zůstatcích:

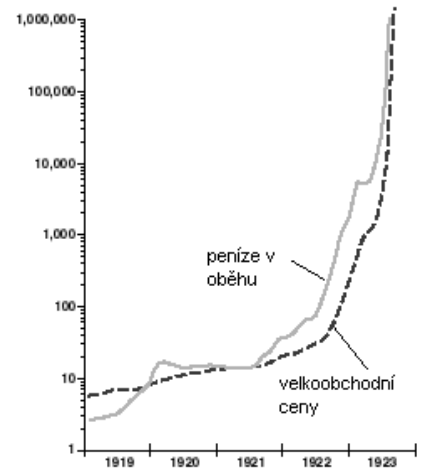
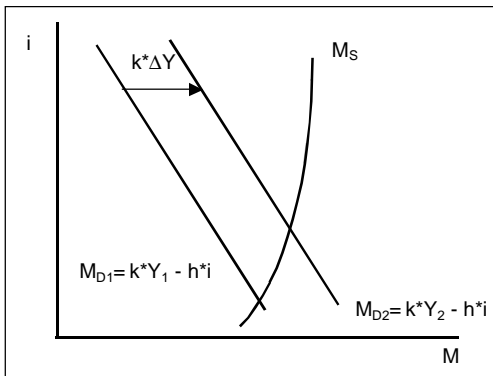
$$L = M_D = k \cdot Y - h \cdot i$$

k je citlivost poptávky po penězích na důchod = $\Delta L / \Delta Y$

h je citlivost poptávky po penězích na úrokovou míru = $\Delta L / \Delta i$

Nabídka peněz - funkční závislost mezi nabízeným množstvím peněz a úrokovou mírou – menší citlivost \bar{O} někteří autoři - nabídka peněz zcela necitlivá na i

- rozhoduje o ní centrální banka
- nabídka peněz = peněžní masa - $M = O$ (oběživo) + D (vklady)

Rovnice směny

tok výrobků a služeb se = peněžnímu toku

$$P \cdot Y = M \cdot V$$

$$p + y = m + v$$

- **předpoklad** - v (rychlost) = konstantní \bar{O} cenová úroveň přímo úměrná peněžní zásobě v ekonomice = **klasická kvantitativní teorie peněz**

Příklady

Příklad č.1:

Jak může centrální banka ovlivňovat nabídku peněz? Co se děje vydá-li například CB státní dluhopisy?

Příklad č.2:

a. Tržní produkce je 100, množství peněz v ekonomice je 25. Jaká je rychlost obratu peněžní jednotky? Co to znamená?

b. Centrální banka chce mít inflaci ve výši 5%, očekává ekonomický růst ve výši 3%. Jak by měla zvýšit množství peněz v oběhu? Co se stalo s inflací, pokud byl ekonomický růst jen 1 procento?

Příklad č.3:

Ekonomika je charakterizována těmito údaji: $k=0,5$, $h=0,75$, Nabídka peněz (M/P) = 750

- Jaká je rovnice poptávky po penězích?
- Zkonstruujte křivku poptávky po penězích a určete body rovnováhy na trhu peněz pro $Y = 2000$ a 3000
- Jak bude vypadat poptávky po penězích, pokud $h = 0$

Příloha

č.1: Peníze, inflace a růst (v % ročně)

Období	M1	M2	Inflace	Δ GNP
1960 - 1969	3,8	7,1	2,7	4,0
1970 - 1979	6,5	9,8	7,1	2,8
1980 - 1989	8,4	8,0	5,0	2,6
1960 - 1992	6,1	7,8	4,7	2,9

Zdroj: Dornbusch Fischer, Makroekonomie, strana 482

vývoj peněžní zásoby a jejich zdrojů* (mld. Kč. konec období)

	1996	1997	1998	1999
Peněžní zásoba – M2**	1120	1218	1281	1385
- peníze – M1	475	445	433	480
oběživo	119	119	127	158
netermínované vklady	356	236	306	322
- quasi peníze	645	773	848	905
termínované korun. vklady	559	634	679	661
vklad. certif., depoz. směnky	.	.	27	96
vklady v cizí měně	86	139	142	148